

We zitten middenin Matteüs 13, het parabelhoofdstuk. Jezus moet een begaafd spreker zijn geweest, die voor zijn verkondiging pakkende verhalen wist te bedenken. Matteüs heeft er een handjevol in één hoofdstuk samengebracht: zeven om precies te zijn, twee grote en 5 kleintjes. Dat is maar een schijntje van wat hij gesproken zal hebben, en wat dáarvan in een zondagspreekje ter sprake kan worden gebracht is hooguit een muizenportie van een overrijke tafel.

U vraagt zich misschien af: waarom gebruikt Jezus in zijn verkondiging eigenlijk gelijkenissen? Nou, eenvoudig omdat hij iets te vertellen had wat hij niet anders verwoorden kon dan in beeldspraak, in literaire vergelijkingen. Hij, de gezondene van God, moest aan het godsvolk Israël vertellen wie hij was en wat hij van Godswege kwam doen. Hij moest het koninkrijk Gods presenteren, de heerschappij van Gods liefde die met hem is aangebroken, die hij zelf belichaamde. Hoe krijg je adequaat en overtuigend verteld wat je roeping, wat Gods bedoeling met jouw leven is? Wie iets dergelijks wil duidelijk maken, die is met enkel wat redeneervermogen slecht toegerust. Daar moet je een dichter voor zijn. Nu, Jezus wás een kunstenaar maar bovendien moest hij al zijn getuigkracht en zelfs zijn leven inzetten, tot en met Goede vrijdag, om een glimp daarvan tot uitdrukking te brengen.

De parabellen waaruit we drie zondagen achtereen lezen gaan allemaal over Gods Koninkrijk. Zoals ik zei: over de heerschappij van Gods liefde, en dat voor een breed publiek? Hij zegt zijn gehoor met nadruk dat ze zich daarvoor moeten openstellen. Ze moeten *willen* horen, en niet bij voorbaat al de deur dichtgooien als iets hun vooronderstellingen te boven gaat. Het eerste wat hij van Gods koninkrijk zegt is dat het iets levends is, iets dat groeit als in de natuur. Drie van deze verhalen gaan over zaad en zaaien. Hijzelf is de zaaier, hoorden we vorige zondag. In al deze zeven voorbeelden draait het om *de verborgen werking* van die uitgezaaide boodschap.

Dat koninkrijk Gods gaat ons platte maakbare bestaan te boven, het heeft z'n geheime kanten. Behalve dat het groeit en zich ontwikkelt, merkt hij op dat het sommigen gegeven wordt en voor anderen verborgen blijft. *Wie heeft zal gegeven worden, en wie niet heeft hem zal nog ontnomen worden zelfs wat hij heeft.* Geen sympathieke uitspraak, het doet denken aan de financiële sfeer. Je zegt het van kapitaal, het groeit vanzelf. Rijken worden rijker, en armen vanzelf nog armer. Wie zijn hier die armen? Het zijn de mensen van wie Jezus zegt: *zij horen wel maar verstaan niet, ze kijken wel maar zien niet.* Dat is niet de schuld van Jezus, maar de *toehoorders* blijven in gebreke.

Onze parabellen draaien allemaal om de verborgen werking en dynamiek van het gepredikte woord Gods. Het eerste wat opvalt is dat het koninkrijk Gods klein en onbeduidend begint en imposant uitgroeit. Dat zagen we al vorige week in de basisparabel van de zaaier. Maar ook bij de andere verhalen. Laten we twee kleintjes ervan wat nader bekijken, want kleintjes worden zo makkelijk over het hoofd gezien. Het verhaal over mosterdzaad is zo klein als het zaadje zelf, het is in twee verzen verteld. De verteller overdrijft een beetje: het zaadje is uitermate klein en de plant groeit uit tot zó'n geweldige struik, dat hij spreekt van een boom. Maar je mag je wel afvragen of Jezus hier enkel op de kwantiteit van het resultaat doelt. Die dynamiek geldt vooral ook kwalitatief: het gaat om de transformatie die het zaad in het verborgene ondergaat. En dat is precies wat de boodschap van het Godsrijk bewerkt. Deze parabel is ook bij de andere evangelisten te vinden. Bij Markus ligt iets meer

nadruk op het verborgen gebeuren: *eenmaal gezaaid* ontkiemt het, en in het Thomas-evangelie nóg iets duidelijker: *als het eenmaal is uitgezaaid...* Deze versie richt onze aandacht vooral op dat proces onder de grond, dat een *stervensproces* is. En hoe belangrijk dát is, verwoordt het vierde evangelie in een overbekende kernuitspraak: *Als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft blijft hij alleen, maar als hij sterft brengt hij veel vrucht voort.* Om die transformatie gaat het met het koninkrijk Gods, en dan ook met de Persoon en het leven van Jezus zelf. En er is een fundamentele uitspraak die alle evangelisten hebben overgeleverd: *Wie zijn leven wil vinden moet het verliezen en wie zijn leven verliest om mijnentwil zal het vinden!*

Zo is het ook met het nóg kleinere verhaaltje over het gist en het meel. We denken spontaan wellicht vooral aan dat beetje gist dat een hele berg meel doordringt. Dat is niet onjuist, maar het zegt nog veel meer. Het duidt erop dat het koninkrijk Gods een langdurig verborgen proces vergt, eer het zichtbaar doorbreekt. Welbeschouwd neemt de massa meel niet kwantitatief toe, maar enkel kwalitatief; het blijft dezelfde massa grondstof. Het hele verhaal, dat alleen Matteüs vertelt, en dit in maar één regeltje, bevat een weinig opgemerkt detail. Er is sprake van gist dat *een vrouw die in drie maten meel* verwerkte. Drie maten meel, dat is vijftig kilo; daar maak je volgens kenners genoeg brood van om honderd mensen een goeie maaltijd mee te kunnen voorzetten. Nu is dat wel denkbaar; in het Oosten is de gastvrijheid zodanig dat ze liefst buitensporige tafels aanrichten. Maar nergens in de bijbel is sprake van een vrouw die drie maten meel gaat kneden... Maar jawel, er is er één. En dat is Sara, de vrouw van Abraham als hij onverwacht drie godsmannen te gast krijgt. In dat gebeuren is precies de bijna onmerkbare oorsprong gelegen van de Godsopenbaring bij uitstek: aan het kinderloze echtpaar wordt Izaäk beloofd. Het is het begin van de messiaanse belofte. Er ligt een eeuw- en eeuwenlange incubatietijd voor de boeg eer de eigenlijke messiaanse belofte definitief in vervulling gaat: in Jezus die zich presenteert aan het uitverkoren volk. Zo is het trouwens ook gegaan met Jezus' leven zelf: dertig jaren verborgen leven, eer hij ten volle als messias verschijnt, wat opnieuw in een stervensproces zijn beslag krijgt als het Pasen na Goede vrijdag.

Zo ontplooit zich het koninkrijk Gods in de geschiedenis in een langzaam verborgen groeiproces. Dat zijn de verborgen geheimen van het koninkrijk Gods waar Jezus in de parabellen over spreekt. Geheimen die niet door iedereen worden begrepen. Om die geheimen te verstaan is openheid nodig, vertrouwen (=geloof). Zo heeft het vruchtgezet, zo heeft het zich ontwikkeld vanaf Abraham door de geschiedenis heen via Mozes, koningen en de Profeten. Het oerbegin van Abrahams geloof is van blijvende, eeuwige betekenis. Het geloof van Abraham en Sara is het geloof waarvan Jezus tegen zijn machteloze leerlingen het verwijt maakte: *Voorwaar ik zeg u: wanneer gij geloof bezit, ook al is dit zo klein als een mosterdzaadje (!), dan kunt ge bergen verzetten!*

Op dit fundament berust het koninkrijk Gods dat Jezus ons aanbiedt. Juist de allerkleinste kruimeltjes verkondiging reiken het ons aan. Het is maar een muizenportie maar het bevat toch al genoeg voedzaams om er een zondag op te teren. AMEN.